

Hoveduddannelsen

**gynækologi
og
obstetrik**

**Uddannelsesprogram
Fase 1**

Gynækologisk Obstetrisk Afdeling D

Præsentation af afdelingen

Gynækologi og obstetrik har tidligere traditionelt hørt til det kirurgiske område, men er for mange år siden blevet et selvstændigt speciale med hovedområderne operativ gynækologi, benign gynækologi, urogynækologi, reproduktionsmedicin, onkologisk gynækologi, obstetrik og føtalmedicin.

Gynækologi omfatter forebyggelse, udredning og behandling af både benigne og maligne sygdomme og symptomer i de kvindelige kønsorganer, diagnostik og behandling af fertilitetsproblemer, svangerskabsforebyggelse, svangerskabsafbrydelse og kønshormonbehandling af kvinder. Specialet omfatter endvidere udredning og behandling af forandringer i bækkenbund og nedre urinveje. I samarbejde med retsmedicinsk institut behandler gynækologer ofre for seksualiseret vold.

Obstetrik inklusiv føtalmedicin omfatter sundhedsfremme, forebyggelse, undersøgelser og behandling under svangerskab, fødsel og i barselsperioden. Desuden varetager specialet en stor del af den prænatale genetiske rådgivning, herunder de prænatale diagnostiske prøveudtagninger i samarbejde med kromosomlaboratoriet.

Specialet har en bred berøringsflade til almen praksis, blandt andet vedrørende svangerskabsforebyggelse, svangreomsorg og gynækologiske problemstillinger.

Specialet samarbejder med jordemoderfaget om svangerskab og fødsel. Specialet har endvidere samarbejde vedrørende anæstesi, pædiatri, klinisk genetik, onkologi, patologi, psykiatri, radiologi, intern medicin, retsmedicin, urologi og kirurgisk gastroenterologi, mikrobiologi, klinisk biokemi og center for hæmofili og trombose.

En del af den gynækologiske aktivitet foregår i speciallægepraksis, der overvejende findes i de større byområder. Det drejer sig om den gynækologi, der ikke kræver indlæggelse eller generel anæstesi, inkl. visse ambulante operationer.

Specialets videnskabelige selskab er Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi (DSOG); se www.dsog.dk for yderligere oplysninger.

I Region Syddanmark findes universitetsafdeling og højt specialiserede funktioner på OUH Odense Universitetshospital - Svendborg Sygehus samt specialafdelinger på regionshospitalerne: Sygehus Lillebælt i Kolding, Sydvestjysk Sygehus i Esbjerg og Sygehus Sønderjylland i Sønderborg.

Odense Universitetshospital er landets største samlede sygehusenhed med såvel lokalfunktioner som højt specialiserede funktioner. Sygehuset har ca. 1200 senge og dækker alle lægelige specialer. Det primære optageområde og landsdelsfunktionen omfatter Region Syddanmark med i alt ca. 1.3 mio. indbyggere. OUH Svendborg Sygehus fungerer som basissygehus i regionen. Der er 306 normerede sengepladser.

Gynækologisk Obstetrisk Afdeling D Odense har til huse i indgang nr. 55. Familiecentret og Vuggen på Patienthotellet har indgang nr. 1. Forskningsenheden befinder sig på 10. sal indgang nr. 112.

Afdelingen har en afdelingsledelse bestående af ledende overlæge Bjarne Rønde Kristensen, oversygeplejerske Pia Dybdal og cheffjordemoder Anette Lund Frederiksen. Den er opdelt i følgende fagområder baseret på tværfaglige teams, hvortil ansvar og kompetence i vid udstrækning er delegeret:

- Almen gynækologi
- Urogynækologi
- Infertilitet
- Gynækologisk onkologi
- Obstetrik
- Føtalmedicin

Afdelingen har ca. 100 sengepladser i alt og er fysisk opdelt i følgende enheder:

- Afdeling for graviditet og barsel
- Fødegang med 10 fødestuer i Odense og 4 fødestuer i Svendborg
- Fertilitetsklinik
- Familieambulatorium
- Center for voldtægts ofre
- Gynækologisk afsnit D6 med 26 sengepladser
- Operationsgang
- Gynækologisk ambulatorium i Odense og Svendborg og obstetrisk ambulatorium i Odense, inkl. akut obstetrisk ambulatorium

Afdelingen har hoved- og regionalfunktion inden for gynækologi og obstetrik for Region Syddanmark og har herudover højt specialiserede funktioner inden for følgende områder:

Almen gynækologi:

- Embolisering af fibromer
- Kromosomanomalier
- Hormonforstyrrelser, der skyldes dysfunktion i hypothalamus-hypofyse-gonade akse

Urogynækologi:

- Analinkontinens
- Fistler
- Smerter og irriterende lidelse i skede, blære eller tarm

Fertilitetsbehandling:

- Behandling af HIV-positive patienter
- Præimplantationsdiagnostik
- Kryopræserving af ovarievæv
- Mandlig infertilitet

Gynækologisk onkologi:

- Cervixcancer udover st. A
- Endometriecancer
- Ovariecancer
- Recidiv af gynækologisk cancer

Obstetrik:

- Sårbare gravide
- Gravide med HIV
- Gravide med aktiv cancersygdom
- Gravide med SLE
- Gravide med alvorlige trombofilitilstande
- Gravide med prægestationel DM
- Gravide med monochoriotiske gemelli
- Gravide med flerfoldsgraviditet og transfusionssyndrom
- Gravide med diagnosticeret placenta accreta og percreta
- Gravide med truende ekstrem for tidlig fødsel
- Gravide med cervixinsufficiens med behov for abdominal cerclage
- Gravide med misdannelser hos fosteret

Gynækologisk Obstetrisk afdeling D har et tæt samarbejde med andre afdelinger på Odense Universitetshospital, andre sygehuse i og uden for regionen, praktiserende speciallæger, kommuner og diverse andre offentlige myndigheder.

Afdelingen har undervisnings- og uddannelsesforpligtelse over for medicinske studenter, læger under uddannelse til speciallæge, sygeplejestuderende, jordemoderstuderende samt social- og sundhedsassistentelever.

Afdeling D havde i 2011 10.000 udskrevne stationære patienter, med forbrug på 25.395 sengedage. Der var 75.000 ambulante besøg, 3.200 operationer og 3850 fødsler. Samlet nettodriftsbudget er på ca. 155 millioner kr.

Personalemæssig normering 2016

- Læger 48,
- Plejepersonale 162
- Jordemødre 83
- Øvrigt personale 50

Den samlede bruttonormering er 341 fuldtidspersoner.

Hvad lægerne angår, er normeringen aktuelt: 26 overlæger, 5 professorer, 5 afdelingslæger, 9 reservelæger i speciallægeuddannelse fase 3, 4 reservelæger i speciallægeuddannelse i almen medicin.

Overordnet arbejdstilrettelæggelse

Gynækologisk Obstetrisk Afdeling D Odense er opdelt i 2 hovedsøjler; den gynækologiske og den obstetriske søjle. Den gynækologiske søjle er endvidere opdelt i subspecialerne almen gynækologi, urogynækologi og onkogynækologi. Derudover er fertilitetsklinik og føtalmedicin tilknyttet afdelingen. I Svendborg er der fødegang til normale fødende, gynækologisk dagkirurgi, samt almen- og urogynækologiske ambulatorier.

Skemaplanlægningen varetages af ovl. Maj-Britt Dahl.

Uddannelsen varetages af uddannelsesansvarlig overlæge (UAO) Dorthe Kolster og uddannelseskoordinerende yngre læger (UKYL)

Arbejdsopgaver i obstetrisk søjle:

- Fødegang
- Akut modtagefunktion (Svangreklinikken)
- Stuegang (kontaktlægeordning)
- Ambulatorium (almen, svangre)
- Ambulatorium (Familiecenter)
- Ambulatorium (medicinsk svangre)
- Ultralyd

Arbejdsopgaver i gynækologisk søjle

- Akut modtagefunktion
- Ambulatorium (almen)
- Ambulatorium (urogyn)
- Ambulatorium (onkogyn)
- Dysplasiambulatorie
- Operationsgang Odense
- Dagkirurgi, Svendborg

Arbejdsopgaver er fordelt på subspecialer/team,. Der er speciale-operationsdage og ambulatoriedage.

Fertilitetsklinikken har særskilt personale, arbejdstilrettelæggelse og vagtdækning.

Arbejdstider og vagtfunktion

Almindelig dagarbejdstid er:

- Mandag, tirsdag: kl. 08.00-15.30
- Onsdag: kl. 08.00-16.00
- torsdag: kl. 08.00-15.15
- Fredag: kl. 08.00-15.00

Lægerne møder i afdelingens konferencerum kl. 08.00.

- Lang vagt: kl.08.00-17.00 fordelt mellem uddannelsessøgende læger efter vagtskema.
- Aften- nattevagt: kl. 15.00-08.30. Dog ons: kl. 15.00-09.00 pga morgenundervisning fastansatte læger og kursister.
- Weekend-og helligdage dagtid: kl.08.00-15.30 fastansatte læger, kursister og introduktionslæger efter oplæring.
- Weekend-og helligdage dagtid: kl. 08.00-15.00 bloklæger

Konferencer og undervisning

Odense

Morgenkonference:	kl.08.00-08.15 i konferencelokalet. Information om vagtforløbet. Planlægning af dagsprogrammet.
Fødegangskonference:	kl. 08.15-08.30. Obstetrisk søjle, på Fødegangen. Gennemgang af fødende patienter, prioritering af dagens opgaver.
Pædiaterkonference:	Torsdag kl. 08.30-09.00. Fødegangen. Fælles konference med pædiatere, hvor fælles patienter gennemgås.
Gyn.konference:	kl. 08.15-08.30, gynækologisk søjle, på D6. Gennemgang af problempatienter og prioritering af dagens opgaver.
Onsdagsundervisning:	kl. 08.15-09.00 i konferencelokalet. Ekstern og intern undervisning. kl. 15.15-16.00 i konferencelokalet Undervisning for uddannelsessøgende læger.
Mandagsundervisning:	kl. 15.00-15.30 i konferencelokalet. Afdelingens interne undervisning, der går på skift mellem alle.
Fredagsundervisning:	kl. 08.30-09.00: Fødegangen. Gennemgang af instrukser og cases. Undervisning af alle udd.søgende læger. For læger og jordemødre

Svendborg:

Morgenkonference:	kl.08.00-08.20 i afd. D´s konferencerum. Information om vagtforløbet. Planlægning af dagsprogrammet.
Afdelingskonference:	kl. 10.15-10.30. i afd. D´s konferencerum. Løsning af ambulatorieproblemer, diskussion af faglige opgaver, kaffe.
Pædiaterkonference:	Ca hver 4. uge med oplæg ved reservelæger
Fødegangskonference:	kl. 14.30 i fødegangens personalerum
Onsdagsundervisning:	kl. 08.10-09.00 i afd. D´s konferencerum Intern undervisning samt klinisk konference. Sidste onsdag er der patologikonference kl. 15.15-16.00 i konferencelokalet
Torsdagssundervisning:	kl. 08.20-09.00i afd. D´s konferencerum.

Introduktionsuddannelsen

Gennemføres ved ansættelse på en gynækologisk obstetrisk afdeling og er af 12 måneders varighed. Ansættelsen kan påbegyndes efter endt turnusuddannelse/KBU-periode.

Formålet

Med introduktionsuddannelsen i gynækologi og obstetrik er, at den uddannelsessøgende læge skal:

- tilegne sig viden, færdigheder og holdninger, der muliggør helhedsbetragtninger i forebyggende og behandlende gynækologisk/obstetrisk praksis, og som skaber forudsætning for at fortsætte i hoveduddannelsen
- få træning i at tage ansvar for egen faglige udvikling
- udvikle evnen til at formidle et fagligt budskab til kolleger og andet sundhedspersonale
- få introduktion til de videnskabelige metoder, der knytter sig til det gynækologiske/obstetriske speciale
- få afklaret, om en speciallægeuddannelse i gynækologi og obstetrik er den rette karrierevej.

Herudover skal afdelingen vurdere, om en speciallægeuddannelse i gynækologi og obstetrik kan anbefales den uddannelsessøgende.

Sideløbende med den kliniske ansættelse gennemføres:

- Vejledningskursus 2 dage
- Teoretiske/praktiske kurser indenfor specialet

Disse kurser er planlagt af Det Regionale Råd for Videreuddannelse.

I introduktionsuddannelsen tilbydes:

- Færdigudviklende periode i gynækologisk/obstetrisk ultralyd på 1 uge, hvor den uddannelsessøgende læge skal tilegne sig viden om ultralydundersøgelsens muligheder og begrænsninger. Færdighedsmæssigt skal trænes ultralyd af tidlige graviditetsproblemer i simulationscentret SimC (Odense).
- Færdighedsudviklende periode på Fødegangen i 2 uger (obligatorisk), hvor den uddannelsessøgende læge skal introduceres til arbejdsgangen og forløbet af den normale fødsel. Dele af den periode vil foregå under supervision af erfarne jordemødre (Odense).
- Færdighedsudviklende periode i gynækologisk kirurgi, hvor den uddannelsessøgende skal lære basal kirurgisk teknik og blive introduceret til arbejdsgangene på en operationsgang (Svendborg).

Perioderne er en obligatorisk del af uddannelsen.

Præsentation af uddannelsesforløbet

Introduktionsuddannelsen finder sted under en 12-måneders ansættelse ved Gynækologisk Obstetrisk Afdeling D, Odense Universitetshospital- Svendborg sygehus, med funktion både i Svendborg og Odense.

- Ansættelsen består af 6 måneder i obstetrisk søjle i Odense og 6 måneder i Svendborg, hvor den gynækologiske periode ligger.
- Der indledes med 5 dages introduktion til sygehuset og afdelingen
- De færdigudviklende perioder på fødegang og ultralyd placeres tidligt i det obstetriske forløb. Den kirurgiske periode foregår Svendborg sygehus, der varetager kirurgisk ab.pro og abrasio.
- Du tildeles en vejleder på hver af de 2 matrikler.
- Der lægges op til, at du gennemgår checkliste og logbog med din vejleder 1 gang om måneden.

Kompetencer

Kompetencemålene, der ligger til grund for målbeskrivelsen er beskrevet i "Rapporten om de syv lægeroller", Sundhedsstyrelsen maj 2012, hvor begrebet kompetence defineres som: lægens evne til at udføre de opgaver og udfylde de roller, der forventes på et givet tidspunkt i lægens professionelle udvikling. Kompetencebegrebet omhandler viden, færdigheder og holdninger, dvs både kognitive og metakognitive færdigheder. Kompetencevurderingen foregår i relation til arbejdssituationen og omfatter flere roller:

<http://sundhedsstyrelsen.dk/publ/Publ2013/08aug/KompetenceVurdMetoder.pdf>

Kompetencevurderingsmetoderne er tilpasset specialet Gynækologi og Obstetrik og er baseret på gældende praksis og erfaringer indenfor specialet. De anførte metoder er obligatoriske, således at en given kompetence vurderes med de samme redskaber på alle afdelinger.

Kompetencevurdering medvirker til at strukturere og optimere læring. På <http://dsog.dk/wp/uddannelse/> findes en beskrivelse af den praktiske gennemførelse af de kompetencevurderingsmetoder, der skal anvendes samt relevante skemaer.

Metoder til kompetencevurdering

Målbeskrivelsen indeholder en detaljeret beskrivelse af de anvendte evalueringsmetoder) (<http://dsog.dk/wp/uddannelse/>).

1. Superviseret klinisk arbejde
2. Struktureret vejledersamtale med cases
3. Checkliste til dokumentation af gennemførte procedure
4. Struktureret observation)
 - OSATS (*Objective Structured Assessment of Technical Skills*), OSALS (*Objective Structured Assessment of Laparoscopic Skills*), OSAVE (*Objective Structured Assessment of Vacuum Extraction*) samt OSAUS (*Objective Structured Assessment of Ultrasound Skills*)
 - Struktureret observation med brug af procedurespecifikke checklister på udvalgte procedurer
 - Indsamling af billedokumentation af ultralydsundersøgelser med struktureret observation (OSAUS)
5. Helhedsvurderinger af komplekse kompetencer
 - Mini-Cex
 - 360°'s feedback
6. Retrospektive/refleksive kompetencevurderingsmetoder
 - Casebaseret diskussion inklusiv refleksion
7. Formidling: undervisningsopgaver og præsentation (Journal club, præsentation efter A-kursus, undervisning på afdelingen)
8. Vurdering af evne til kritisk akademisk tænkning –evidensbaseret medicin/ bedste praksis
9. Færdighedstræning kombineret med struktureret feedback (LapSim, blackbox, fantomer)
10. Struktureret operativ træning (OSATS, OSALS, superviserede operationer, deloperationer)
11. E-learning (STAN, CTG)

Evaluerings af uddannelsen

Enhver uddannelsessøgende tildeles 2 hovedvejledere (1 læge i Odense og 1 fra Svendborg). Hovedvejlederen og den uddannelsessøgende læge skal i samarbejde sikre, at opnåede kompetencer bliver attesteret.

Hovedvejleder er i samarbejde med den uddannelsessøgende ansvarlig for at afholde introduktionssamtale inden for den første måned i ansættelsen, med henblik på at etablere et uddannelsesprogram, der tilgodeser, at den uddannelsessøgende opnår de ønskede

kompetencer. Der skal gennemføres justerende samtaler, jf. opfølgningsskemaerne.

Ved fokuserede ophold varetager den ansvarlige læge for det pågældende område hovedvejlederfunktionen; fx i ultralyd er det den ultralydsansvarlige overlæges ansvar at sikre, at den uddannelsessøgende opnår de nødvendige kompetencer.

Ved slutevalueringen deltager hovedvejleder og ved behov også den uddannelsesansvarlige overlæge.